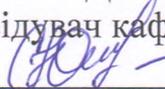

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра селекції, насінництва і генетики

ЗАТВЕРДЖЕНО КАФЕДРОЮ

Завідувач кафедри

 Світлана ЮРЧЕНКО
(протокол «01» вересня 2025 р. №1)

РОБОЧА ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

НАУКОВО-ДОСЛІДНА ПРАКТИКА

освітньо-професійна програма	«Насінництво і насіннєзнавство»
спеціальність	Н1 Агрономія
галузь знань	Н Сільське, лісове, рибне господарство та
ветеринарна медицина	
рівень вищої освіти	другий (магістерський)
навчально-науковий інститут	агротехнологій, селекції та екології

Робоча програма науково-дослідної практики для здобувачів за освітньо-професійною програмою «Насінництво і насіннєзнавство» спеціальності Н1 Агронімія другого (магістерського) рівня вищої освіти

Мова викладання – державна

Розробники:

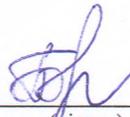
БАГАН Алла, доцент кафедри селекції, насінництва і генетики, к. с.-г. н., доцент
ЮРЧЕНКО Світлана, завідувач кафедри селекції, насінництва і генетики, к. с.-г. н., доцент

РИБАЛЬЧЕНКО Анна, доцент кафедри селекції, насінництва і генетики, к. с.-г. н., доцент

КРИВОРУЧКО Людмила, доцент кафедри селекції, насінництва і генетики, к. с.-г. н., доцент

Погоджено гарантом освітньо-професійної програми «Насінництво і насіннєзнавство»

“01” вересня 2025 року

(підпис)

(Алла БАГАН)
(Власне ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

Схвалено радою з якості вищої освіти спеціальності «Агронімія» протокол від “01” вересня 2025 року № 1.

Голова ради з якості вищої освіти спеціальності

(підпис)

(Валентина ОНІПКО)
(Власне ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

1. Опис практики

Таблиця 1

Опис науково-дослідної практики

Елементи характеристики	Денна форма здобуття освіти Н1Амд 2025 [8] (НН)
Загальна кількість годин у тому числі самостійної роботи	315
Кількість кредитів	10,5
Місце в Індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти (обов'язкова чи вибіркова)	обов'язкова
Рік навчання (курс)	1
Семестр	2
Вид підсумкового контролю	диференційований залік

2. Мета та завдання практики

Метою науково-дослідної практики є формування знань та умінь з наукових основ насінництва та розсадництва сільськогосподарських культур, проведення спеціальних заходів для отримання високоякісного насіння та садивного матеріалу; планування обсягів насіння для потреб виробництва; набуття практичних навиків у майбутніх фахівців щодо визначення відповідності насіння і садивного матеріалу вимогам діючої нормативної документації.

Завдання науково-дослідної практики:

- ознайомлення із досягненнями і перспективами розвитку галузі насінництва;
- опанування технологічних процесів вирощування сільськогосподарських культур на насінницькі цілі;
- опанування заходів збереження сортової чистоти та сортової ідентичності під час розмноження насіння і садивного матеріалу сільськогосподарських культур;
- використання методик обліків і спостережень під час проведення досліджень у професійній діяльності;
- опанування методик проведення заходів насінневого контролю;
- ознайомлення із показниками продуктивності та якості продукції районуваних сортів і гібридів сільськогосподарських культур;
- ознайомлення із технологічними процесами післязбиральної доробки насіння та видами насінневого контролю;
- підготовка майбутніх фахівців у галузі насінництва;
- вміння працювати із документацією підприємства та використовувати її під час написання наукових робіт;
- апробація наукових досліджень.

3. Передумови для проходження практики

Передумовою для вивчення навчальної дисципліни є дисципліни, що передують її вивченню відповідно до структурно-логічної схеми освітньої програми,: Методи і організація досліджень в агрономії, Агроконсалтинг, Організація підприємницької діяльності, Інформаційні технології в агрономії.

4. Результати проходження практики

Компетентності:

Інтегральна:

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері агрономії під час здійснення професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується комплексністю та невизначеністю умов. Вміти визначати раціональний насіннєвий комплекс, техніку та технологію виробництва насіння. Розробляти систему заходів догляду за насіннєвими посівами та зберіганням насіння.

загальні:

- ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.
- ЗК2. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
- ЗК3. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК4. Здатність працювати в міжнародному контексті.
- ЗК5. Здатність розробляти проекти та управляти ними.
- ЗК6. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

Спеціальні:

СК1. Здатність керувати колективом, забезпечувати розвиток персоналу, толерантно сприймати соціальні, етнічні та культурні відмінності.

СК2. Здатність аналізувати та оцінювати сучасні проблеми, перспективи розвитку та науково-технічну політику в сфері агрономії.

СК3. Здатність створювати нові технології та застосовувати сучасні технології агрономії, враховуючи їх особливості та користуючись передовим досвідом їх впровадження, розробляти наукові основи технологій вирощування сільськогосподарських культур.

СК4. Здатність оцінювати придатність земель для вирощування сільськогосподарських культур з урахуванням вимог щодо забезпечення кількості та якості продукції.

СК5. Здатність розв'язувати складні задачі у широких або мультидисциплінарних контекстах на основі спеціалізованих концептуальних знань, що включають сучасні наукові здобутки у сфері агрономії.

СК6. Здатність презентувати результати професійної та наукової діяльності фахівцям і нефахівцям.

СК7. Здатність самостійно організовувати та проводити наукові дослідження з використанням загальноприйнятих методів і стандартів ґрунтових і рослинних зразків.

СК8. Здатність до розробки та викладання навчальних дисциплін у закладах вищої та фахової передвищої освіти.

СК9. Здатність розробляти технології виробництва насіння і садивного матеріалу сільськогосподарських культур на основі аналізу ресурсів, правових аспектів та потреб галузі.

СК10. Здатність використовувати інформаційні технології для вирішення конкретних завдань в галузях агрономії.

Результати навчання:

РН1. Використовувати методологію наукових досліджень, спеціальні методи та інструменти експериментальних досліджень, сучасні методи обробки даних для розв'язання складних задач агрономії.

РН2. Інтегрувати знання з різних галузей для розв'язання складних теоретичних та/або практичних задач і проблем агрономії.

РН3. Розробляти і реалізовувати економічно значущі виробничі і дослідницькі проєкти в сфері агрономії з урахуванням наявних ресурсів та обмежень, технічних, соціальних, правових та екологічних аспектів.

РН4. Здійснювати пошук необхідної інформації та оцінювати її в науково-технічній літературі, аналізувати, обробляти та оцінювати цю інформацію.

РН5. Планувати і виконувати наукові і прикладні дослідження в сфері агрономії, аналізувати результати, обґрунтовувати висновки.

РН6. Оцінювати та аналізувати сучасний асортимент мінеральних добрив, хімічних засобів захисту рослин, продуктів біотехнологій з метою розробки науково обґрунтованих систем їхнього застосування.

РН7. Розробляти та реалізовувати проєкти екологічно безпечних прийомів і технологій виробництва високоякісної продукції рослинництва з урахуванням особливостей агроландшафтів та економічної ефективності.

РН8. Управляти робочими процесами, які є складними, непередбачуваними, приймати ефективні рішення, оцінювати та порівнювати альтернативи, аналізувати ризики.

РН9. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами для обговорення результатів професійної діяльності, досліджень та інноваційних проєктів у сфері аграрних наук та продовольства.

РН10. Здійснювати ефективне управління персоналом і ресурсами, забезпечувати професійний розвиток персоналу, об'єктивно оцінювати результати діяльності колективу та внесок його учасників до цих результатів.

РН11. Здійснювати бізнесове проєктування та маркетингове оцінювання виконання і впровадження інноваційних розробок.

РН12. Добирати оптимальну стратегію господарювання в агрономії, у тому числі за нечіткості цілей та невизначеності умов.

РН13. Надавати консультації з питань інноваційних технологій в агрономії.

РН14. Володіти методичними основами фахового навчання з метою розробки та викладання навчальних дисциплін в закладах вищої і фахової передвищої освіти.

РН15. Вміти використовувати сучасні технології виробництва насіння і садивного матеріалу та впроваджувати новітні елементи технологій, враховуючи ресурсний потенціал підприємств і регіонів. Вміти розробляти і коригувати технології виробництва на перспективу.

Таблиця 2

Співвідношення результатів навчання із очікуваними результатами навчання

Результат навчання (визначений освітньою програмою)	Очікувані результати навчання навчальної дисципліни
РН1. Використовувати методологію наукових досліджень, спеціальні методи та інструменти експериментальних досліджень, сучасні методи обробки даних для розв'язання складних задач агрономії.	знати основні поняття методології наукових досліджень
	володіти спеціальними методами та інструментами експериментальних досліджень
	використовувати сучасні методи обробки даних під час проведення та аналізування експериментальних досліджень
РН2. Інтегрувати знання з різних галузей для розв'язання складних теоретичних та/або практичних задач і проблем агрономії.	уміти використовувати знання з різних галузей для вирішення теоретичних та практичних задач і проблем агрономії
	володіти методами розв'язання теоретичних та практичних задач і проблем агрономії
РН3. Розробляти і реалізовувати економічно значущі виробничі і дослідницькі проекти в сфері агрономії з урахуванням наявних ресурсів та обмежень, технічних, соціальних, правових та екологічних аспектів.	уміти розробляти виробничі і дослідницькі проекти в сфері агрономії
	аналізувати стан виробничих і дослідницьких проектів в сфері агрономії
РН4. Здійснювати пошук необхідної інформації та оцінювати її в науково-технічній літературі, аналізувати, обробляти та оцінювати цю інформацію.	уміти здійснювати пошук необхідної інформації у сфері насінництва
	аналізувати інформацію у сфері насінництва для проведення досліджень
	обробляти інформацію у сфері насінництва під час написання публікацій
РН5. Планувати і виконувати наукові і прикладні дослідження в сфері агрономії, аналізувати результати, обґрунтовувати висновки.	уміти планувати наукові і прикладні дослідження в сфері агрономії, зокрема насінництві
	виконувати основні прийоми наукових досліджень в сфері агрономії, зокрема насінництві
	аналізувати результати проведення експериментальних досліджень у сфері насінництва
РН6. Оцінювати та аналізувати сучасний асортимент мінеральних добрив, хімічних засобів захисту рослин, продуктів біотехнологій з метою розробки науково обґрунтованих систем їхнього застосування.	знати сучасний асортимент мінеральних добрив, хімічних засобів захисту рослин
	уміти аналізувати використання сучасного асортименту мінеральних добрив, хімічних засобів захисту рослин
	розробляти науково обґрунтовані системи застосування мінеральних добрив, хімічних засобів захисту рослин у сфері агрономії
РН7. Розробляти та реалізовувати проекти екологічно безпечних прийомів і технологій виробництва високоякісної продукції рослинництва з урахуванням особливостей агроландшафтів та економічної ефективності.	уміти розробляти проекти екологічно безпечних прийомів і технологій виробництва високоякісної продукції рослинництва
	уміти реалізовувати проекти екологічно безпечних прийомів і технологій виробництва високоякісної продукції рослинництва
	розраховувати економічну ефективність екологічно безпечних прийомів і технологій виробництва високоякісної продукції рослинництва
РН8. Управляти робочими процесами, які є складними,	знати основні поняття про робочі процеси у сфері насінництва

непередбачуваними, приймати ефективні рішення, оцінювати та порівнювати альтернативи, аналізувати ризики.	уміти управляти робочими процесами у сфері насінництва
	аналізувати ризики під час виконання робочих процесів у сфері насінництва
РН9. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами для обговорення результатів професійної діяльності, досліджень та інноваційних проєктів у сфері аграрних наук та продовольства.	знати основні поняття для професійної діяльності, досліджень та інноваційних проєктів у сфері аграрних наук та продовольства
	обговорювати результати професійної діяльності у сфері насінництва
	використовувати результати професійної діяльності, досліджень та інноваційних проєктів у сфері аграрних наук та продовольства
РН10. Здійснювати ефективне управління персоналом і ресурсами, забезпечувати професійний розвиток персоналу, об'єктивно оцінювати результати діяльності колективу та внесок його учасників до цих результатів.	знати основні прийоми ефективного управління персоналом і ресурсами
	здійснювати управління персоналом і ресурсами
	оцінювати результати діяльності колективу
РН11. Здійснювати бізнесове проєктування та маркетингове оцінювання виконання і впровадження інноваційних розробок.	знати основні поняття про бізнесове проєктування та маркетингове оцінювання виконання і впровадження інноваційних розробок
	уміти здійснювати бізнесове проєктування та маркетингове оцінювання виконання і впровадження інноваційних розробок
	оцінювати стан виконання та впровадження інноваційних методів у сфері насінництва
РН12. Добирати оптимальну стратегію господарювання в агрономії, у тому числі за нечіткості цілей та невизначеності умов.	знати основні елементи стратегії господарювання в агрономії
	уміти добирати оптимальну стратегію господарювання в агрономії
РН13. Надавати консультації з питань інноваційних технологій в агрономії.	знати основні поняття про інноваційні технології в агрономії
	аналізувати актуальні питання інноваційних технологій в агрономії
РН14. Володіти методичними основами фахового навчання з метою розробки та викладання навчальних дисциплін в закладах вищої і фахової передвищої освіти.	знати основи фахового навчання з метою розробки та викладання навчальних дисциплін в закладах вищої і фахової передвищої освіти
	володіти основними прийомами фахового навчання з метою розробки та викладання навчальних дисциплін в закладах вищої і фахової передвищої освіти
РН15. Вміти використовувати сучасні технології виробництва насіння і садивного матеріалу та впроваджувати новітні елементи технологій, враховуючи ресурсний потенціал підприємств і регіонів. Вміти розробляти і коригувати технології виробництва на перспективу.	знати про основні поняття сучасних технологій виробництва насіння і садивного матеріалу
	уміти використовувати сучасні технології виробництва насіння і садивного матеріалу
	впроваджувати новітні елементи технологій виробництва насіння і садивного матеріалу
	розробляти технології виробництва насіння і садивного матеріалу

5. Програма практики

Зміст практики на базі суб'єктів господарювання, що ведуть сільськогосподарську діяльність.

Тема 1. *Характеристика місця проведення досліджень. Напрями проведення наукових досліджень.*

Структура підрозділу та напрями проведення наукових досліджень. Аналіз наукової діяльності підрозділу.

Тема 2. *Агроекономічний аналіз системи землеробства.*

Характеристика насінницьких посівів та дослідних ділянок. Аналіз та вимоги до проведення технологічних процесів вирощування сільськогосподарських культур на насінницьких посівах. Визначення потенційної урожайності сільськогосподарських культур.

Тема 3. *Аналіз системи насінництва сільськогосподарських культур.*

Особливості вирощування насіння сільськогосподарських культур за його категоріями. Особливості проведення сортового контролю на насінницьких посівах. Показники сортової чистоти (типовості) насіння за категоріями. Визначення посівних якостей насіння.

Тема 4. *Сортова агротехніка сільськогосподарських культур.*

Вимоги до проведення технологічних операцій на насінницьких посівах. Використання сільськогосподарської техніки на насінницьких посівах.

Тема 5. *Післязбиральна обробка та умови зберігання насіння.*

Визначення передзбиральної вологості насіння. Підготовка сховищ та умови зберігання насіння залежно від категорії.

Тема 6. *Проведення експериментальних досліджень та оприлюднення результатів дослідів.*

Підготовка матеріалів для публікації результатів проходження науково-дослідної практики у збірниках матеріалів конференцій або фахових виданнях.

Зміст практики на базі структурного підрозділу Університету, які здійснюють наукову, науково-дослідну роботу.

Тема 1. *Аналіз роботи науково-дослідної лабораторії.*

Основні функції та призначення науково-дослідної лабораторії. Опис наявного лабораторного обладнання. Контроль якості проведення досліджень. Порядок та періодичність контролю показників якості сільськогосподарської продукції. Аналіз роботи лабораторій на предмет дотримання вимог державних та міжнародних стандартів

Тема 2. *Характеристика лабораторного обладнання для проведення досліджень.*

Детальне вивчення лабораторного обладнання і шляхів його удосконалення. Порівняльний аналіз вітчизняного і закордонного обладнання з забезпечення лабораторних досліджень. Аналіз технічних можливостей для впровадження інноваційних досліджень на сільськогосподарських культурах.

Тема 3. *Проведення лабораторних аналізів.*

Опис методик, що використовують у лабораторії. Обґрунтування методик, обраних для використання при проведенні досліджень за тематикою кваліфікаційної роботи. Побудова структурно-логічної схеми проведення експериментальних досліджень.

Тема 4. *Обробка та статистичний аналіз результатів проведення лабораторних досліджень.*

Проведення лабораторних досліджень на зразках сільськогосподарської продукції. Розрахунок похибки вимірювань, статистичний аналіз результатів вимірювань, отримання математичних залежностей, що відображають досліджувані процеси та побудова відповідних моделей.

Тема 5. *Проведення експериментальних досліджень та оприлюднення результатів дослідів.*

Підготовка матеріалів для публікації результатів проходження науково-дослідної практики у збірниках матеріалів конференцій або фахових виданнях.

6. Структура (тематичний план) практики

Таблиця 3

Структура (тематичний план) науково-дослідної практики на базі суб'єктів господарювання, що ведуть сільськогосподарську діяльність

Назви теми	Кількість годин Денна форма
Тема 1. Характеристика місця проведення досліджень. Напрями проведення наукових досліджень	45
Тема 2. Агроекономічний аналіз системи землеробства	45
Тема 3. Аналіз системи насінництва сільськогосподарських культур	45
Тема 4. Сортова агротехніка сільськогосподарських культур	45
Тема 5. Післязбиральна обробка та умови зберігання насіння	45
Тема 6. Проведення експериментальних досліджень та оприлюднення результатів дослідів	45
Індивідуальні завдання	45
Разом	315

Таблиця 4

Структура (тематичний план) науково-дослідної практики на базі структурного підрозділу Університету, які здійснюють наукову, науково-дослідну роботу.

Назви теми	Кількість годин
Тема 1. Аналіз роботи науково-дослідної лабораторії	45
Тема 2. Характеристика лабораторного обладнання для проведення досліджень	45
Тема 3. Проведення лабораторних аналізів	45
Тема 4. Обробка та статистичний аналіз результатів проведення лабораторних досліджень	45
Тема 5. Проведення експериментальних досліджень та оприлюднення результатів дослідів	45
Індивідуальні завдання	90
Разом	315

7. Індивідуальні завдання з практики

Залежно від професійного спрямування, наукових інтересів та особистих побажань здобувач вищої освіти має розробити висновки та обґрунтовані пропозиції щодо вдосконалення окремого напрямку роботи підприємства або впровадження певної інновації.

В іншому випадку здобувачу-практиканту пропонується виконати індивідуальне завдання за однією із запропонованих тем. Обсяг виконаного

завдання має бути не менше, ніж 2-3 стор. Тематика індивідуального завдання може змінюватися залежно від теми майбутньої кваліфікаційної роботи і має бути узгоджена із керівником науково-дослідної практики.

Теми індивідуального завдання:

1. Вплив сорту на продуктивність пшениці м'якої озимої.
2. Вплив регуляторів росту на формування насінневої продуктивності гороху посівного.
3. Вплив мінерального живлення, попередників та норм висіву на урожайність та якість зерна пшениці м'якої озимої.
4. Формування зернової продуктивності кукурудзи залежно від різних доз універсального багатокomпонентного добрива.
5. Вплив позакореневого внесення регуляторів росту на продуктивність цукрових буряків.
6. Вплив попередників на урожайність та якість зерна пшениці м'якої озимої.
7. Ефективність комплексного застосування хелатних мікродобрив під час вирощування сої.
8. Вплив попередників на продуктивність та технологічні якості соняшнику.
9. Ефективність застосування різних норм регуляторів росту на посівах ячменю ярого.
10. Вплив способів обробітку ґрунту на продуктивність столового буряку.
11. Вплив екологічних і технологічних заходів на вибір укусу насінневого травостою люцерни.
12. Вплив агротехнічних заходів та сортових властивостей на врожайність картоплі.
13. Вплив агротехнічних заходів та сортових властивостей на формування продуктивності огірка.
14. Урожайність зерна гороху посівного залежно від передпосівної обробки насіння.
15. Формування насінневої продуктивності висадків цукрових буряків за позакореневого внесення регуляторів росту.
16. Формування продуктивного потенціалу та технологічних якостей коренеплодів цукрових буряків за різних систем хімічного захисту їх посівів від бур'янів.
17. Урожайність жита озимого за різних агротехнічних прийомів його вирощування.
18. Аналіз насінневої продуктивності сортів проса посівного за різних норм висіву та строків сівби.
19. Формування продуктивного потенціалу ріпаку озимого за різних строків сівби.
20. Особливості формування продуктивності овочевих культур залежно від площі живлення рослин.
21. Виробничо-біологічна характеристика овочевих культур в умовах господарства.
22. Агробіологічна характеристика ягідних культур в умовах господарства.
23. Формування продуктивності яблуні залежно від способу обрізки.

24. Вплив біопрепаратів на підвищення продуктивності кісточкових порід.
25. Вплив внесення мікродобрів на посівні якості насіння овочевих культур.
26. Ефективність застосування інокулянтів у технології вирощування сої.
27. Вплив способів основного обробітку ґрунту на урожайність кукурудзи.
28. Ефективність методів обробки насіння регуляторами росту на продуктивність овочевих культур..
29. Вплив комплексних хелатних добрив на урожайність і якість насіння ріпаку озимого.
30. Ефективність передпосівної обробки у формуванні насінневої продуктивності проса посівного.
31. Вплив удобрення на урожайність і якість насіння соняшнику.
32. Потенціал продуктивності гороху посівного за оптимізації обробітку ґрунту.
33. Аналіз господарсько-біологічних ознак зразків вики ярої в умовах підприємства.
34. Вплив сортових властивостей тритикале ярого на формування господарсько цінних ознак.
35. Формування продуктивності та якості бульб картоплі залежно від сортових властивостей.
36. Вплив мінерального живлення та норм висіву на урожайність та якість пшениці твердої ярої.

8. Вимоги до баз практики

Практика студентів освітньо-професійної програми Насінництво і насіннезнавство другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності Н1 Агрономія проводиться на базах практики, які забезпечують виконання програм практики.

Базами практики можуть бути суб'єкти господарювання, незалежно від їх організаційно-правової форми та форми власності, об'єкти структурних підрозділів Університету, а також бази за межами України за умови забезпечення ними виконання у повному обсязі програм практики.

Бази практики для проходження науково-дослідної практики визначаються з урахуванням змісту та особливостей проведення наукового дослідження, підготовки кваліфікаційної роботи. Базами практики можуть бути структурні підрозділи Університету, які здійснюють наукову, науково-дослідну роботу: Наукова лабораторія селекції озимої пшениці Навчально-виробничого підрозділу із селекції та насінництва, Науково-дослідна лабораторія якості зерна імені Г. П. Жемели.

Підприємства (установи, організації тощо), що залучаються для проведення науково-дослідної практики студентів, повинні відповідати наступним вимогам:

- наявність структурних підрозділів чи фахівців, напрям діяльності яких відповідає спеціальності Н1 Агрономія;
- здатність забезпечити виконання програми практики;
- забезпечення кваліфікованого керівництва практикою студентів;

- забезпечення належних умов для проходження практики на виробництві з дотриманням правил і норм безпеки праці, виробничої санітарії відповідно до законодавства;

- надання студентам на час проходження практики можливості працювати на штатних посадах, робота на яких відповідає програмам практики (за згодою керівника підприємства (установи, організації тощо) та за наявності відповідних вакансій);

- надання студентам права користуватися документацією, необхідною для виконання програми практики, з урахуванням політики конфіденційності підприємства (установи, організації тощо);

- можливість наступного працевлаштування випускників Університету (на загальних підставах, за наявності вакансій).

9. Організація проведення практики

Організаційними заходами, що забезпечують підготовку та порядок проведення практики, є:

- розробка наскрізних і робочих програм практик;
- визначення баз практики;
- укладання договорів про проведення практики студентів між Університетом та підприємствами (установами, організаціями тощо);
- розподіл студентів за базами практики;
- підготовка для баз практики інформації про обсяги, зміст, період проведення практики студентів, потреби в обладнанні та матеріалах тощо;
- призначення керівників практики;
- складання індивідуальних завдань на практику;
- проведення настановчих зборів студентам;
- підготовка звітної документації за результатами проведення практики.

Відповідальність за організацію та проведення практики покладається на ректора Університету. Загальну організацію практики та контроль за її проведенням в Університеті здійснює керівник виробничої практики навчального відділу, в навчально-науковому інституті - директор, на кафедрах – завідувачі кафедр. Функції організаторів, керівників та учасників практики визначаються Положенням про проведення практики студентів.

На початку практики керівник підприємства (установи, організації тощо) призначає керівника від бази практики, а також забезпечує проведення студентам-практикантам інструктажів з охорони праці, ознайомлення з правилами внутрішнього трудового розпорядку бази практики, порядком отримання документації та матеріалів. Керівником практики від бази практики повинен бути фахівець, який працює на постійній основі. Кількість студентів-практикантів, яка закріплюється за ним, не перевищує десяти осіб.

На студентів-практикантів, які проходять практику на підприємстві (установі, організації тощо), розповсюджується законодавство України про працю та правила внутрішнього трудового розпорядку підприємства (установи, організації тощо). За наявності вакантних місць та за відповідності змісту роботи програмі практики, вони можуть бути зараховані на штатну посаду.

Проходження науково-дослідної практики здійснюється на базі підприємств або структурних підрозділів Університету з урахуванням змісту й особливостей проведення наукового дослідження та підготовки кваліфікаційної роботи.

Керівник науково-дослідної практики від кафедри:

- розробляє методичне забезпечення практики студентів;
- забезпечує якість проходження практики студентів згідно з її програмою;
- розробляє та видає індивідуальні завдання студентам;
- контролює своєчасне прибуття студентів до баз практики;
- здійснює контроль за виконанням програми практики та термінами її проходження;
- проводить консультації щодо опрацювання та узагальнення зібраного матеріалу;
- перевіряє щоденники, звіти з практики та оцінює результати її проходження студентами;
- подає на кафедру звіт керівника науково-дослідної практики;
- здійснює виконання інших функцій, визначених законодавством та внутрішніми нормативно-правовими актами Університету.

Керівник практики від бази практики:

- здійснює безпосереднє керівництво практикою студентів-практикантів згідно з програмою практики;
- знайомить студентів-практикантів із правилами внутрішнього розпорядку та контролює їх дотримання;
- повідомляє керівнику практики від кафедри про порушення студентом-практикантом трудової дисципліни та внутрішнього розпорядку;
- контролює ведення щоденника, підготовку звіту студентом-практикантом;
- після закінчення практики складає відгук-характеристику на кожного студента-практиканта, де дає оцінку проходження практики.

Студенти, які проходять науково-дослідну практику, зобов'язані:

- з'явитися на настановчі збори з питань проходження практики та звітування за її результатами;
- пройти цільовий інструктаж з охорони праці;
- отримати документи для проходження практики;
- ознайомитися з програмою практики;
- отримати індивідуальні завдання у керівника практики від кафедри;
- своєчасно прибути на базу практики;
- дотримуватися правил охорони праці на підприємстві (в установі, організації тощо);
- виконувати завдання, передбачені програмою практики;
- підготувати звітну документацію з практики;
- своєчасно подати звіт з практики та захисти його перед комісією.

10. Вимоги до звітної документації з практики

Після закінчення періоду практики студенти звітують про виконання програми практики та індивідуального завдання. Форми звітності визначаються наскрізною та робочою програмами практики. До звітної документації відносяться щоденник практики, звіт з практики.

За результатами проходження науково-дослідної практики студентом подається звіт з практики разом зі щоденником на кафедру для реєстрації та керівнику практики від кафедри – для перевірки та оцінювання.

У щоденнику практики студент у хронологічному порядку відображає зміст виконуваної ним роботи під час практики з коротким її аналізом. Щоденник науково-дослідної практики є звітним документом про виконання студентом програми практики. Записи в щоденнику студент-практикант веде щоденно, в яких вказується дата, назва технологічного процесу (роботи), в якому він приймав безпосередню участь (проведення відповідного агротехнічного заходу із вказаними складовими – культура, сорт, гібрид, добрива, препарати тощо), і фактично виконана робота за зміну, якість роботи, труднощі, недоліки в ході виконання та шляхи їх подолання у виконанні окремих технологічних процесів. Обов'язково потрібно вказати, що саме зробив практикант щодо організації вказаного технологічного процесу (роботи).

У випадках, коли через несприятливі погодні умови виконання програми науково-дослідної практики стає неможливим, практикант повинен працювати зі звітами про виробничу діяльність господарства за минулі роки, книгою історії полів, рекомендаціями по раціональному використанню добрив та іншими матеріалами, які потрібні для написання звіту про практику.

Щоденник в обов'язковому порядку підписується керівником практики від бази практики, керівником практики від кафедри (з загальною оцінкою і зауваженнями), завіряється в кінці проходження практики керівником бази практики. Без щоденника, заповненого згідно з вимогами, звіт про проходження науково-дослідної практики не приймається до захисту, тому що щоденник є основою написання всіх його розділів.

Звіт є основним документом для оцінки практики. У ньому студент демонструє своє вміння аналізувати та оцінювати найважливіші наслідки господарської діяльності, природно-економічні умови, застосовані у господарстві технологічні прийоми і технології одержання високих урожаїв. Результати господарської діяльності та виробничі показники підприємства студент порівнює з досягненнями кращих господарств району, області. Робить власні висновки і вносить конкретні пропозиції щодо кожного розділу роботи і щодо подальшого поліпшення роботи господарства в цілому.

Звіт про науково-дослідну практику розглядається керівниками практики від бази практики і кафедри та супроводжується детальним відгуком про роботу студента під час практики. У звіті не допускаються зайві слова, які не мають відношення до конкретного викладання матеріалу. Звіт повинен складатися кожним студентом окремо: не допускається складання його двома, трьома і більше студентами разом.

У випадку роботи двох, трьох і більше студентів на одній базі практики одночасно, вони повинні поділити роботу між собою і представити самостійні окремі звіти. Звіти, виконані тільки на основі теоретичного аналізу у формі розповіді, списані із інших звітів по практиці, оцінюються незадовільно і не зараховуються.

Звіт оформлюється за формою, визначеною в додатку 1-2 та передбачає рукописне його написання. Мова звіту з науково-дослідної практики – державна, стиль – науковий, чіткий, без орфографічних і синтаксичних помилок,

послідовність – логічна. Обсяг звіту з науково-дослідної практики повинен складати разом з додатками не більше 25-30 сторінок.

Підсумки практики обговорюються на засіданнях кафедр, конференціях, круглих столах та інших заходах, а загальні підсумки – на вченій раді Навчально-наукового інституту та Університету.

11. Підведення підсумків практики і оцінювання її результатів

Таблиця 5

Схема нарахування балів з науково-дослідної практики здобувачів вищої освіти

Критерії оцінювання	Кількість балів
Результати проходження практики студентом, оцінка яких надана у відгуку-характеристиці керівника практики від бази практики	1-19
Якість оформлення та змістовність наповнення щоденника та звіту з практики	1-40
Презентація студентом результатів науково-дослідної практики з агрономії та відповідей на запитання членів комісії	1-41
Підсумкова оцінка: кількість балів за: за 100-бальною шкалою, 4-бальною шкалою оцінка за шкалою ЄКТС	100 відмінно А

Таблиця 6

Шкала та критерії оцінювання результатів проходження практики студентом, наданих у відгуку-характеристиці керівника практики від бази практики

Кількість балів	Критерії оцінювання
13-19	Висока якість виконання завдань практики; активна участь у суспільній та організаційній роботі бази практики; зразкова трудова дисципліна та дотримання норм охорони праці та техніки безпеки
6-12	Добра якість виконання завдань практики; участь у суспільній та організаційній роботі бази практики; відсутні порушення трудової дисципліни; дотримання норм охорони праці та техніки безпеки
1-5	Незадовільна якість виконання завдань практики; студент не приймав участь у суспільній та організаційній роботі бази практики; незадовільна трудова дисципліна та порушення норм охорони праці та техніки безпеки

Таблиця 7

Шкала і критерії оцінювання якості оформлення та змістовності наповнення щоденника та звіту з практики

Кількість балів	Критерії оцінювання
31-40	Звіт з практики має чітку побудову, містить повний перелік додатків з бази практики. Оформлення титульного аркуша відповідає вимогам. Звіт містить елементи новизни, має практичне значення; студент оволодів навиками самостійної роботи: збору інформації, аналізу, формулювання результатів. Програма практики розкрита. Оформлення щоденника відповідає вимогам щодо ведення та структури практики, не містить виправлень та помарок
25-32	Звіт з практики має чітку побудову, містить не повний перелік додатків з бази практики. Оформлення титульного аркуша відповідає вимогам. Програма практики розкрита, але мають місце окремі недоліки непринципового характеру. Оформлення щоденника відповідає структурі практики, але не

	вказана одна складова або має місце: непослідовність тем, містить незначні виправлення
17-24	Звіт з практики немає чіткої побудови, питання викладені не відповідно змісту практики, містить лише декілька додатків з бази практики. На титульному аркуші багато помилок і невідповідностей. Програма практики розкрита, мають місце неточності при проведенні аналізу та висвітленні результатів практики. Оформлення щоденника частково відповідає структурі практики, але не вказано декілька складових або має місце непослідовність тем, містить велику кількість виправлень.
9-16	Звіт з практики написаний не послідовно, не містить додатків з бази практики. Оформлення титульного аркуша не відповідає вимогам. Програма практики розкрита частково, мають місце неточності при проведенні аналізу та висвітленні результатів практики. Оформлення щоденника не відповідає структурі практики, має місце непослідовність тем, містить велику кількість виправлень
1-8	Текстова частина звіту з практики не поділена на окремі розділи відповідно до питань програми практики. Звіт написаний не в повному обсязі, не містить додатків з бази практики. Програма практики розкрита частково, мають місце суттєві помилки при проведенні аналізу та висвітленні результатів практики. Оформлення титульного аркуша не відповідає вимогам. Оформлення щоденника не відповідає структурі практики, заповнені не всі тижні практики, не вказані теми, містить велику кількість виправлень та помарок

Таблиця 8

Шкала і критерії оцінювання презентації студентів результатів проходження практики та відповідей на запитання членів комісії

Кількість балів	Критерії оцінювання
35-41	Відповіді повні з невеликою кількістю неточностей, здобувач вищої освіти дуже добре орієнтується у презентованому матеріалі
30-34	Відповіді вище середнього рівня з кількома несуттєвими помилками, здобувач вищої освіти добре орієнтується у презентованому матеріалі
20-29	Відповіді нижче середнього рівня з кількома суттєвими помилками, здобувач вищої освіти добре орієнтується у презентованому матеріалі
10-19	Відповіді нижче середнього рівня з кількома суттєвими помилками, здобувач вищої освіти слабо орієнтується у презентованому матеріалі
1-9	Відповіді на питання з великою кількістю помилок та неточностей, здобувач вищої освіти не орієнтується у презентованому матеріалі

12. Політика проходження практики

- *щодо термінів проходження та звітування за результатами практики:* За підсумками науково-дослідної практики проводиться семестровий контроль у формі диференційованого заліку. Диференційований залік з практики студентам денної форми навчання виставляється протягом перших двох теоретичних тижнів після її закінчення головою комісії із захисту звітів з практики.

Голова комісії підсумовує бали, нараховані керівником практики від кафедри та комісією із захисту звітів з практики. Керівником практики від кафедри нарахування балів здійснюється на підставі: оцінки результатів проходження практики студентом, наданої у відгуку-характеристиці керівника практики від бази практики; оцінки якості оформлення і змістовності наповнення щоденника та звіту з практики. Комісія із захисту звітів з практики нараховує бали за підсумками презентації студентом результатів проходження практики та відповідей на

запитання членів комісії.

- *щодо академічної доброчесності*: Відповідальність за дотримання академічної доброчесності покладається на здобувачів вищої освіти. Здобувач повинен дотримуватись Кодексу академічної доброчесності Полтавського державного аграрного університету, Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату в Полтавському державному аграрному університеті, Порядку перевірки академічних текстів на наявність текстових запозичень у Полтавському державному аграрному університеті.

- *щодо оскарження результатів оцінювання*: Після оголошення результатів семестрового контролю здобувач освіти має право звернутися з проханням надати роз'яснення щодо отриманої оцінки. У разі неможливості спільного врегулювання ситуації здобувач вищої освіти має право оскаржити результати контрольних заходів. Результат оцінювання може бути оскаржений не пізніше наступного робочого дня після його оголошення. Для оскарження результату оцінювання здобувач вищої освіти звертається з письмовою заявою до директора навчально-наукового інституту. Заяву щодо оскарження результатів оцінювання розглядає апеляційна комісія, яка протягом трьох робочих днів ухвалює рішення про наявність або відсутність підстав оскарження результату оцінювання. Висновки апеляційної комісії оформляються відповідним протоколом і доводяться до відома здобувача вищої освіти і викладача, який проводив контрольний захід.

10. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Жатова Г.О. Загальне насіннезнавство : навч. посіб. Суми: Університетська книга, 2024. 273 с.

2. Основи насіннезнавства (теорія, методологія, практика): монографія. / В.Д. Паламарчук, В.А. Доронін, О.М. Колісник, О.О. Алексєєв. Вінниця: «Друк» 2022. 392 с.

3. Державний реєстр сортів рослин, придатних для поширення в Україні. К: Щорічне видання.

Допоміжні

1. Гаврилюк М.М. Насінництво й насіннезнавство польових культур. К: Аграрна наука, 2007. 216 с.

2. Мазур В.А., Поліщук І.С., Текало Н.В., Мордванюк М.О. Рослинництво: підручник. (1 частина) Вінниця: Видавництво ТОВ «Друк», 2020. 352 с.

3. Мазур О.В., Мазур О.В., Лозінський М.В. Селекція та насінництво польових культур: навч. посіб. Вінниця : ТВОРИ, 2020. 348 с.

4. Каленська С.М. Насіннезнавство та методи визначення якості насіння сільськогосподарських культур. Вінниця: ФОП Данилюк, 2011. 275 с.

5. Донець М.М. Насінництво з основами селекції: навчальний посібник. К., 2007. 337 с.

6. Насінництво кукурудзи: навчальний посібник / Б.В. Дзюбецький, В.Ю. Черчель, М.Я. Кирпа, А.В. Алдошин, Т.М. Сатарова, А.В. Черенков, Н.О. Ляшенко, Н.А. Боденко. Київ: Аграрна наука, 2019. 200 с.

7. Основи управління продукційним процесом польових культур: монографія / В. В. Кириченко, В. П. Петренкова, Л. Н. Кобизєва та ін.; за

редакцією В. В. Кириченка. Інститут рослинництва ім. В.Я. Юр'єва НААН. Х., 2016. 712 с.

8. Кириченко В.В., Рябчун Н.І., Єльніков М.І. Спеціальна селекція і насінництво польових культур: навчальний посібник. Харків: ІР ім. В.Я. Юр'єва НААН України, 2010. 462 с.

Інформаційні ресурси

1. Інститут олійних культур НААН України. URL: <http://imk.zp.ua>
2. Інститут біоенергетичних культур і цукрових буряків НААН України. URL: <http://sugarbeet.gov.ua>
3. Інститут рослинництва ім. В.Я. Юр'єва НААН. URL: <http://www.yuriev.com.ua>
4. ННЦ «Інститут землеробства НААН». URL: <http://zemlerobstvo.com>
5. Журнал «Агроном». URL: <http://agronom.com.ua>
6. Український інститут експертизи сортів рослин. URL: <https://sops.gov.ua/ua>